

Zeventig eiken van dreef naar dreef

Gemeente Almere geeft Nationale Bomenbank opdracht voor verplanting

De eiken aan de Hagevoortdreef in Almere leverden wat klachten op. Ze stonden hier en daar te dicht op de huizen en ook hadden de bomen last van elkaar. De bomen in de dubbele rij stonden te dicht op elkaar, waardoor de groei belemmerd werd. Korte tijd daarvoor waren ze opgenomen in het bomenregister, wat betekent dat ze in aanmerking kwamen voor verplanting in plaats van rooien. Sinds november 2020 staan de meeste van deze bomen nu kilometers verderop, aan de Godendreef. De buurtbewoners zijn er blij mee.

Auteur: Heidi Peters

Tachtig eiken stonden er aan de Hagevoortdreef, waarvan er zeventig zijn verplaatst. Wim Baijense is groentechnicus bij de gemeente Almere, specifiek voor het gebied Haven Poort, en adviseur voor onder meer dit project. 'Een collega van de afdeling Gebiedsontwikkeling kwam naar mij toe met de vraag om meer groen te realiseren in dit gebied. Op dat moment was bij ons al bekend dat er aan de Hagevoortdreef bomen stonden die daar weg moesten. Dat was in oktober 2019. De bomen op deze dreef stonden vrij dicht op de woningen en daar ondervonden men last van. De gemeente Almere heeft een bomenregister met daarin alle bomen die mogelijk in aanmerking komen voor verplanting. Deze bomen waren hier net in opgenomen. Als gemeente is ons uitgangspunt duurzaamheid en circulariteit, maar daarbij mogen we de kosten niet uit het oog verliezen. Omdat ook de collega's van Gebiedsontwikkeling hierin een mooie kans zagen, hebben we het ook financieel samen opgepakt. Er werd een ingenieursbureau ingehuurd voor het maken van het bestek. Als gemeente hadden we een aantal wensen en de emvi-criteria, waaronder vijf jaar garantie en nazorg. We wilden weten hoe wij als gemeente inzicht zouden krijgen in de nazorg en hoe de logistiek van de verhuizing eruit zou zien. Daarbij was de weging

60 procent voor het plan van aanpak en 40 procent voor de prijs. De Nationale Bomenbank had overtuigend het beste plan.'

Transport

De bomen zijn nu twintig jaar oud en wat blijkt: Baijense was twintig jaar geleden de groenaanemer die de bomen aan de Hagevoortdreef plantte. Nu is hij namens de gemeente betrokken bij de verplanting van diezelfde bomen. De eiken moesten over een aardige afstand, circa 15 kilometer, vervoerd worden. De opdracht werd uitgevoerd door de Nationale Bomenbank. Dirk Doornenbal, directeur van de Nationale Bomenbank en zelf European tree-technician: 'Wat het complex maakte, was dat de Hagevoortdreef de toegangsweg tot twee wijken is. Er zitten een school, een supermarkt en diverse bedrijven aan deze dreef, je moet bruggen over, er zit een kanaal tussen en ga maar door. De bomen stonden over zo'n 2 kilometer verspreid en er zijn rotondes in de dreef. 's Nachts rijden was voor de gemeente geen optie. De bomen van de zijkant benaderen ook niet, aangezien ze voor woningen stonden. Dat moest dus vanaf de weg, waarover ook alle aanwonenden de wijk in en uit reden. We mochten pas om negen uur de weg op, na de spits, en moesten er om drie uur 's middags weer af. In die tijd moesten we de hele dreef afzetten, een

4 min. leestijd

omleiding met verkeersregelaars inrichten en zoveel mogelijk bomen per dag verplanten.' Gemiddeld werden er tien bomen per dag verplant. De bomen werden liggend vervoerd. 'Het lastigste was onder het spoor door. We reden met vijf diepladers. Op de nieuwe locatie, de Godendreef, waren er zo'n tien mensen aan het werk om de bomen snel en goed in de grond te krijgen. Omdat de bomen deels tegen een talud kwamen, was het passen en meten. Boom erin, weer eruit, verankeren, vooral ondergronds.' Sommige bomen hebben ook palen boven de grond en zijn dus dubbel verankerd. 'Een eis in het bestek was dat de bomen rechtop moesten blijven staan tot windkracht tien', vertelt Baijense. 'We staan hier vlak bij de dijk en het waait hier altijd; er komt veel wind van het IJsselmeer.'

Enthousiast

'Ik vind dit geweldig; dit is wat wij doen. Dit is een van de mooiste dingen die er zijn: dat je eerst niks ziet en een tijdje later zie je een bomenlaan', aldus Doornenbal. 'Ik word blij van zo'n resultaat, maar ik weet natuurlijk ook wat er aan vast zit qua werk en logistiek. Maar nogmaals, dit is wat wij doen en wij doen dit

goed. Voor de zomervakantie ben ik hier al met drie collega's wezen kijken, zonder te weten of we de opdracht kregen. Als je een plan maakt, een verkeersplan, moet je eigenlijk al weten welke boom je wanneer gaat verhuizen en waar naartoe. Aan de Godendreef kunnen niet alle bomen in het midden staan, omdat er stadsverwarmingsbuizen onder liggen. Je moet dan bedenken hoe je dat aanpast. De eik is sowieso niet de gemakkelijkste boom om te verplanten.' De voorbereidingen van de verhuizing begonnen in januari van dit jaar en werden uitgevoerd door een ander partij. Deze heeft de bomen rondgegraven, doek om de kluit gedaan en de hele zomer water gegeven. Baijense: 'Wij hebben de bomen kwalitatief laten keuren door een boomadviesbureau. Daar kwamen tien bomen uit die de zomer iets minder goed waren doorgelopen; die hebben we niet verplant. Uiteindelijk zijn er zeventig van de tachtig bomen overgegaan. Die tussentijdse keuring was ook nodig omdat we van de aannemer, de Nationale Bomenbank, een garantie vragen van vijf jaar, terwijl die de voorbereiding niet heeft verzorgd.' De nieuwe locatie bevatte voornamelijk kleigrond – een prima basis, die echter wel even doorgespit moest worden. In de buurt van de rotondes constateerden de medewerkers zandgrond. Op die plaatsen werd de grond vervangen.

Buurtbewoners en Bomenkader

De bewoners van de Godendreef kijken nu nog uit op een klein groen bosje. In de toekomst wordt hier in een gedeelte van het bos woningbouw gerealiseerd, een bericht dat minder enthousiast ontvangen werd door de bewoners van Almere Poort. Daarom wilde de afdeling

Gebiedsontwikkeling de dreef zelf groener maken. De afdeling Beheer had eiken die op termijn zouden moeten wijken, wat leidde tot een mooie samenwerking. In januari werden de aanwonenden van de Godendreef geïnformeerd over de komst van de bomen en ook later kregen ze nog nieuwsbrieven. Nico van Oers is een van de aanwonenden: 'Het is een heel ander gezicht zo, met die grote bomen. Door de bomen zo gevarieerd te plaatsen, ontstaat er diepte, vertelde de landschapsarchitect. Dat is mooi om te zien. Eerst hadden we alleen gras en later jonge boompjes. Dat was ook al een verbetering, maar nu is het echt veel mooier.' De tuin van Van Oers grenst aan water. Aan de overkant van het water staan de bomen op hun nieuwe plek. Of bewoners geïnformeerd moeten worden of mogen meedenken, is vastgelegd in het Almeerse Bomenkader. In het geval van de Godendreef is er alleen sprake van informeren. Had de boom voor Van Oers' deur gestaan, aan de straatkant, dan had hij mogen meedenken. De gemeente werkt dan ook niet met kapvergunningen; alles is vastgelegd in het Bomenkader. Van Oers woont nu drie jaar in Almere: 'Ons uitzicht is al vaak veranderd; het is een wijk in ontwikkeling. Wij ervaren het als heel bijzonder hoe je hier door de gemeente bij zaken betrokken wordt. Binnen de kortste keren zaten projectleider gebiedsontwikkeling Robin Kruythoff en landschapsarchitect Annette Hospes hier om de tafel, om te bespreken wat er ging gebeuren. Er is een geluidswal gekomen; dat is echt super. In Almere word je uitgenodigd en geïnformeerd en dat waardeerden wij enorm. Vanaf deze kant blijft er een robuuste groene uitstraling bestaan. Wij zijn niet voor niks hier komen wonen, dicht bij bos en water. In Diemen, waar we eerst woonden, verdween bijna elk groen plekje waar je kon wandelen. Wij vinden Almere een onontdekte parel, met heel veel natuur.' Doornenbal wil graag van Van Oers horen hoe de buurt over de hele verplantingsactie denkt. 'Wij stonden ervan te kijken dat dit gebeurde. Meestal zie je alleen een kettingzaag', vertelt Van Oers. 'Technisch zag het eruit als een geoliede machine. Ik ben zelf technneut en vond het erg interessant. De mannen waren hier om zeven uur en om vijf uur waren ze er nog. Er is echt keihard gewerkt. Kortom, dit is echt vakmanschap.'

Specialisatie

De gemeente Almere voelde zelf ook aan dat het budget krap zou worden vanwege de complexe logistiek. Dus werd de insteek

'Het logistieke proces maakte het heel erg kostbaar'

Foto: Nico van Oers (buurtbewoner)

van de vraag aan de marktpartijen: hoeveel bomen kun je voor dit budget verplanten? Baijense: 'Gelukkig gaf Dirk aan dat de Nationale Bomenbank alle bomen daarvoor kon verplanten.' Doornenbal geeft desgevraagd toe: 'Natuurlijk kwam het niet uit. Dat is het grote nadeel van zo'n aanbesteding. Een aanbesteding en een specialisatie gaan eigenlijk niet samen. En bomen verplanten is een specialisatie, onze specialisatie. Hier zijn we goed in, hier kunnen we verschil maken en dat willen we graag doen. Het budget voor de bomen en het verplanten ging wel; het probleem zat hem in het verkeer. We moesten dagenlang verkeersregelaars en dergelijke regelen. Een dieplader huur je voor een dag, maar we mochten ze maar van negen tot drie uur inzetten. Op de nieuwe locatie zat je met rijplaten, ook een gigantische post. Dus het is een afweging die je maakt. Kijk, wij zijn de Nationale Bomenbank; wij doen dit al vijftig jaar, dus wilden we deze klus gewoon hebben. Dat is ook gelukt, maar met een kleinere marge dan in mijn beleving gerechtvaardigd zou zijn.'

Doornenbal vervolgt: 'Een van de eisen van de opdrachtgever is dat er een vergelijkbare boom van dezelfde omvang wordt geplaatst als er binnen vijf jaar een boom doodgaat. Daar hebben wij voor getekend. Ondertussen hebben we daar ook al op voorgesorteerd door de bomen die niet fit genoeg werden geacht voor verplanting naar ons eigen terrein te verplanten. We houden ze daar in optimale toestand; hopelijk worden ze weer sterker. Mocht er dan een boom zijn die het hier aan de Godendreef niet redt, dan hebben we tien bomen klaarstaan om deze eventueel te vervangen.'

Elke verplanting is uniek

De Nationale Bomenbank bestaat bijna vijftig jaar. Zit er een stijgende lijn in het aantal bomen dat verplant wordt? Doornenbal: 'Nee, het is redelijk stabiel. Het volgt een beetje de economie. Er wordt wel geïnvesteerd in monumentale oude bomen die in de weg staan. Dat heeft veel impact. Maar je weet vaak niet wat je tegenkomt wat betreft de kwaliteit van de grond, kabels, van alles. Elke situatie is anders, echt elke verplanting. Om die dan toch goed uit te voeren, heb je mensen nodig die weten wat ze doen, de boom goed kunnen neerleggen, transporteren enzovoort. Direct kunnen handelen en weten wat je doet, dat is zo belangrijk. Vakmanschap, en niet in paniek raken.'

'Als gemeente worden wij er heel blij van dat degene die de bomen heeft verplant ook vijf jaar lang de nazorg uitvoert', vult Baijense aan. 'Dat geeft vertrouwen.' Doornenbal: 'Onze medewerker Arie ziet in de zomer soms wel vierduizend bomen in het hele land. Hij gaat ook de bomen hier monitoren. Degene die de boom plant, moet ook weten wat de output is van zijn plantactie. We hebben nu een mooi resultaat, maar het echte resultaat heb je pas over vijf jaar, wanneer de kruinen vol in blad staan. Volgend jaar hebben de bomen ook al blad, hoor. Maar eerst moeten ze investeren in wortelgroei. Ze moeten zich hier opnieuw zetten, om uit te vinden waar ze het beste water en voeding kunnen halen. Een boom heeft minimaal drie jaar nazorg nodig en in het begin moeten we de boom echt helpen. Er komen daarnaast ook sensoren om de waterhuishouding van de bomen te meten. Dat is alleen een hulpmiddel; Arie komt meerdere keren per jaar

langs. Dan boort hij zelf ook in de grond, tussen de wortels. Je moet voelen met eigen handen en kijken met eigen ogen.'

Bomen zijn net mensen

De ene boom laat zijn blad eerder vallen dan de andere, al gaat het om dezelfde soort. 'Elke boom heeft zijn eigen strategie, zonder dat we dit altijd kunnen verklaren,' legt Doornenbal uit. 'Wanneer je lang met bomen werkt, merk je dat het net mensen zijn. Ze hebben zorg en aandacht nodig en bepalen zelf bijvoorbeeld hoe lang ze hun blad vasthouden.' Baijense vult aan: 'Als gemeente hebben wij alleen die vijf jaar nazorg in het bestek gezet. Hoe de Nationale Bomenbank dat vervolgens doet, is aan hen; dat moeten ze zelf weten.'

'Daar kunnen wij dus onze vakkennis in kwijt', vindt Doornenbal. 'We kunnen dan mooi werk leveren zoals wij vinden dat het moet. Als het dan toch in een bestek moet, dan maar zo, dat niet tot op de letter nauwkeurig in het bestek staat hoe het moet. Dat is funest voor vakmanschap en kwaliteit.'

Wethouder Hilde van Garderen: 'Bomen zijn belangrijk voor een groen en gezond Almere. Aan de Godendreef in Almere Poort hebben de eikenbomen een mooie plek én meer ruimte om te groeien. Het op deze manier hergebruiken van bomen past bij onze duurzaamheidsambities. We hoeven de bomen niet te kappen.'

BE SOCIAL

Scan, lees & deel!

Nico van Oers (L) is blij met zijn nieuwe uitzicht op de eiken.

Wim Baijense (L) en Dirk Doornenbal aan de Godendreef